

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Ved Lov om Købstadkommunernes Styrelse m. v. af 26. Maj 1868 § 2 er det fastsat: „Købstadkommunernes Anliggender styres af et Byraad, som bestaar af valgte Medlemmer og, indtil en almindelig Omordning af Rets- og Administrationsforholdene har fundet Sted, af en af Kongen beskikket Borgmester som Formand“.

Det er saaledes i Medfør af selve Loven, at Byraadsformanden udnævnes af Kongen. Det har siden Lovens Ikrafttræden været fast Regel, at den i Købstaden værende, af Kongen udnævnte Byfoged — der i Henhold til sin Beskikkelse som Byfoged udfører Underdommer-, Politimester- og Magistratsforretningerne i Købstaden — i Henhold til ovennævnte Lovbestemmelse endvidere modtager særlig Udnævnelse til Borgmester, d. e. Byraadsformand. Undtagelse herfra finder Sted i de 6 Købstæder Aalborg, Randers, Aarhus, Odense, Helsingør og Esbjerg, hvor der foruden Byfogden findes en ligeledes af Kongen udnævnt „Borgmester og Auktionsdirektør“, hvis Embede omfatter dels kommunal Virksomhed, nemlig den i Købstadkommunalloven ommeldte Virksomhed som Byraadsformand, dels en stor Mængde, til Statens almindelige Administration hørende Forretninger, nemlig de saakaldte Magistrats- (Underøvrigheds-) Forretninger samt Forretningerne som Auktionsdirektør og ved Skifteforvaltningen, hvilke ere af judiciel Karakter. Ligeledes er Forholdet ordnet særlig i de to bornholmske Købstæder Allinge-Sandvig og Aakirkeby, hvor ingen Byfoged har Bopæl (det er Byfogderne i Nabobyerne Hasle og Neksø, der tillige fungere som Byfogder i de nævnte Smaabyer); her er det nemlig en af Byens Borgere, der af Kongen er udnævnt til Byraadsformand. Men bortset fra de to nævnte Byer er det saaledes en egentlig kongelig Embedsmand, der overalt i Købstæderne som Byraadets Formand er stillet i Spidsen for den kommunale Bestyrelse.

Allerede ved de Forhandlinger, der fandt Sted paa Rigsdagen forud for Vedtagelsen af Loven af 1868, blev der, særlig i Folketinget, under Henvisning til Grundlovens § 91 rejst Krav om, at Byraadene selv burde vælge deres Formand. Kravet

kunde imidlertid den Gang ikke gennemføres, idet Regeringen bestemt modsatte sig en saadan Ordning, og Sagen hvilede derefter, indtil der i November 1882 ved privat Initiativ i Folketinget blev indbragt et „Forslag til Lov om Valg af Borgmestre i Købstæderne“, hvis Kærnepunkt var, at Borgmestrene skulde vælges af Byraadet blandt dettes egne Medlemmer, hver Gang nyt Valg til Byraadet af den almindelige Vælgerklasse havde fundet Sted. Lignende Forslag blev senere indbragt i Folketinget i Samlingerne 1893—94, 1894—95, 1895—96, 1896—97, 1899—1900 og 1905—06; i Samlingerne 1896—97 og 1899—1900 kom disse Forslag til Behandling i Landstinget. Efter Gennemførelsen af den kommunale Valglov af 20. April 1908 er der dernæst i Oktober 1909 i Folketinget indbragt et „Forslag til Lov om Valg af Borgmestre“, ifølge hvilket Borgmesteren skulde vælges af Byraadet blandt dettes Medlemmer for et Aar ad Gangen; til dette Forslag blev der under Hensyn til et fra det paagældende Udvalgs Side fremkommet Ønske af Ministeriet udarbejdet en Række Ændringer af supplerende Karakter.

Det Forslag, der nu fremsættes, vil findes at være i fuld Samklang med det saa ofte af Folketinget godkendte Princip: at Formanden for Købstadens kommunale Bestyrelse bør vælges af det kommunale Raad. Naar Forslaget benytter Benævnelsen „Byraadsformand“ i Stedet for den hidtil brugte Benævnelse „Borgmester“, er det netop for at betone, at det gaar ud paa Gennemførelsen af Byernes naturlige Krav paa, at den, der skal staa i Spidsen for Byens kommunale Udvikling og indtage Forsædet i Byraadet, ikke er en af Kongen udnævnt Embedsmand, men er valgt af selve Byraadet.

Man har ikke ment det nødvendigt ved det nu foreliggende Lovforslag at søge at gennemføre nogen Forandring i det nu bestaaende Forhold, hvorefter Magistrats- (Underøvrigheds-) Forretningerne i samtlige Købstæder udføres af en egentlig kongelig Embedsmand. Disse Forretninger, der efter den gældende Ret ikke ere kommunale, men henhøre under Statens Administration, ere paa ikke faa